Γιάννης Μπασλής

Ο σνομπισμός και τα αγγλοαμερικάνικα θηλυκά βαφτιστικά ονόματα

Από τα βυζαντινά χρόνια αναπτύχθηκε η τάση τα πολυσύλλαβα βαφτιστικά ονόματα για λόγους συντομίας και υποκορισμού να μετατρέπονται σε δισύλλαβα π.χ. Ιωάννης>Γιάννης, Κωνσταντίνος>Κώστας, Ντίνος, Κώτσιος, Αθανάσιος>Θάνος, Νάσος, Δημήτριος>Μήτσιος, Δέσποινα>Δέσπω, Μαγδαληνή>Μαντώ, Ελένη>Λένω κλπ. Από τα χρόνια μάλιστα της τουρκοκρατίας μέχρι τον 20ο αιώνα κυριαρχούσε στα θηλυκά βαφτιστικά η αρχαιοελληνική κατάληξη /-ω/ κατά το Κλειώ, Λητώ, Σαπφώ, π.χ. Αργυρώ, Γκόλφω, Δέσπω, Λένω, Μαντώ, Μέλπω, Φρόσω, Φώτω κλπ. Από τα υποκοριστικά αυτά μπορούσε εύκολα κανείς να διαπιστώσει το αρχικό βαφτιστικό, π.χ. Δέσπω<Δέσποινα, Λένω<Ελένη, Μέλπω<Μελπομένη κλπ.

Η τάση αυτή οδήγησε μεταπολεμικά τις γυναίκες των πόλεων να υιοθετήσουν δισύλλαβα υποκοριστικά θηλυκά με κατάληξη /-ούλα/, που διαφοροποιούνται μεταξύ τους μόνο από το αρχικό συμφωνικό φώνημα, π.χ.

Β-
Κ-
Λ- -ούλα
Ρ-
Σ-
Τ-
κλπ.

Μερικές βέβαια αστές χρησιμοποιούν και θηλυκά με κατάληξη /-η/, π.χ. Πόπη, Φώφη, Μαίρη, Έφη κλπ. Στις περισσότερες μάλιστα περιπτώσεις είναι δύσκολο να διαπιστώσει κανείς το βαφτιστικό, από το οποίο προέρχεται το υποκοριστικό. Στόχος της υιοθέτησης από τις αστές θηλυκών ονομάτων αυτής της μορφής είναι να δείχνουν την πολιτιστική τους αναβάθμιση και διαφοροποίηση από τις 'χωριάτισσες', που εξακολουθούσαν να χρησιμοποιούν τον παραδοσιακό τύπο των δισύλλαβων υποκοριστικών.

Η αμερικανομανία όμως και ο σνομπισμός, που κατέλαβε τις τελευταίες δεκαετίες τις Ελληνίδες αλλά και τους Έλληνες, οδήγησε τις μεσοαστές και μεγαλοαστές σε μια άλλη υπερβολή, στην υιοθέτηση, δηλαδή, της αμερικανοποιημένης μορφής των βαφτιστικών θηλυκών ονομάτων, δημιουργώντας στον εαυτό τους την ψευδαίσθηση πως ανήκουν σε μια ανώτερη υπερεθνική κοινωνική ομάδα, που διαφοροποιείται από τις μικροαστές και ξεπερνάει τα ελλαδικά όρια. Έτσι έχουμε γεμίσει από ονόματα όπως *Άννυ, Βίκυ, Βίλλυ, Έμιλυ, Ντέπυ, Ντόλυ, Πόλυ, Σόφυ κλπ.* Για να τονιστεί μάλιστα ακόμη περισσότερο η «πετριά», που έχει χτυπήσει τις ψευτοαστές, γράφουν το καταληκτικό /i/ με /–υ/ (ύψιλον), μια που, αν γραφεί με /–η/ (ήτα), θα συμμορφωθεί με την 'κατώτερη' κοινωνικά ελληνική ορθογραφία. Έτσι, παραβιάζεται ένας από τους αρχαιότερους ορθογραφικούς κανόνες της

ελληνικής γλώσσας. Από την εποχή δηλ. της *Ιλιάδας* μέχρι σήμερα το καταληκτικό /i/ των θηλυκών γράφεται με /–η/ (ήτα), π.χ. Αντιγόνη, Βασιλική, Δάφνη, Ελένη, Πηνελόπη κλπ. Τελευταία μάλιστα η «πετριά» του σνομπισμού πέρασε και στους άντρες κι άρχισε να χρησιμοποιείται ο αμερικανικός ορθογραφικός τύπος με κατάληξη /-υς/ στα αμερικανοποιημένα αρσενικά ονόματα, π. χ. Τζέφρ-υς κι όχι Τζέφρ-ης, όπως θα έπρεπε.

Κάποιες βέβαια γαλλοτραφείσες κυρίες ξεπερνούν σε «γλωσσικό σνομπισμό» τις προηγούμενες και υιοθετούν μια γαλλική μορφή του ονόματός τους, π. χ. Μαρί, Ναταλί, Αμαλί κλπ., γράφοντας το καταληκτικό /i/ με –ι (γιώτα) κι όχι με –η (ήτα).

Η «πετριά» του γλωσσικού σνομπισμού, που έχει χτυπήσει τους Νεοέλληνες και κατακλύζει τα ΜΜΕ, συνήθως ξεκινάει από τους ατάλαντους ‘καλλιτεχνικούς’ αστέρες κι αστερίσκους, οι οποίοι, μη έχοντας ούτε σταγόνα καλλιτεχνικής πνοής, αμερικανοποιούν το όνομά τους ακόμα και στην ορθογραφία, προσπαθώντας να μας πείσουν πως κατοικούν κι αυτοί «εις των ιδεών την πόλιν», που λέει κι ο ποιητής. Να θυμίσω ότι όλες οι μεγάλες ιέρειες της τέχνης δεν άλλαξαν το βαφτιστικό τους: Κατίνα Παξινού, Μαρίκα Κοτοπούλη, Αντιγόνη Βαλάκου, Ελένη Παπαδάκη, Σοφία Βέμπο, Μαρία Κάλλας, Ειρήνη Παπά, για ν’ αναφέρω μερικές. Δε χρειάζονταν ν’ αμερικανοποιήσουν ή γαλλοποιήσουν το όνομά τους, για να καταξιωθούν. Η προσωπικότητά τους έδωσε κύρος στο όνομά τους κι όχι το αντίστροφο.

Επειδή η «πετριά» που έχει χτυπήσει τις Ελληνίδες, να αμερικανοποιούν τα ονόματα των θυγατέρων τους ακόμα και στην ορθογραφία, είναι δύσκολο ν’ ανακοπεί, θα πρότεινα οι δάσκαλοι και οι καθηγητές όποια μαθήτρια γράφει το αμερικανοποιημένο όνομά της με κατάληξη /-υ/ (ύψηλον), π.χ. Βίκ-υ, να το διορθώνουν σε /-η/ (ήτα), π.χ. Βίκ-η. Ίσως έτσι υπάρχει ελπίδα η επόμενη γενιά να μάθει ότι στα ελληνικά η κατάληξη /i/ σ’ όλα τα θηλυκά ονόματα γράφεται με /–η/ (ήτα).

Γιάννης Μπασλής